

Владимир Р. Борђевић:

ОГЛЕД СРПСКЕ МУЗИЧКЕ БИБЛИОГРАФИЈЕ ДО 1914. ГОДИНЕ

Издање Народне библиотеке СР Србије Београд, 1969. године

Као свако стваралаштво тако и музичко има свој сигуран ослонац у народном стваралаштву. Животни полет долази до израза и у духовном, културном стваралаштву. Зато музичко налази своју сигурну полазну тачку и извор побуда у музичком стваралаштву народа. Снага природне функције је неисцрпна, а изражава се и у музици народа. Уметнички смисао налази ту свој непосредан израз. Каткад наиван, он пролази кроз спонтану критику самих народних маса, које оно што је боље прихватају и развијају даље, док слабије остаје без одјека. Ту нема „теоријског“ одабирања, дакле према унапред одређеним гледиштима и мерилима. Ово долази тек са вишим ступњем музичког рада, али у њему има непосредног осећања за трајну вредност. У сваком народном уметничком делу има више варијаната, али се највише прошири најлепша.

Књига Владимира Р. Борђевића „Оглед српске музичке библиографије до 1914. године“ потсећа на велики број његових ранијих радова у вези са његовим вредним скупљањем народних музичких творевина. И ово дело показује његово осећање, његову љубав за праву вредност народног стваралаштва у овој области. То је једно од многих значајних дела пониклих у једном периоду нашег живота кад се осећало, мислило, посматрало, скупљало све што ниче непосредно у

самом народу. Борђевић говори о народној музици за коју је Милоје Милојевић написао: „... коју волим, која ми је драга, којој се дивим и коју обожавам као добру мајку.“ Осећало се тада да стваралаштво на вишем, развијенијем ступњу не губи везу са оним које је неисцрпно у мотивационим снагама јер ниче снагом природе. А о самом Владимиру Борђевићу написао је Петар Крстић да: „бележи народне мелодије апсолутно онако како их је из грла народног певача чуо, не полазећи ни од каквих претпоставки да ће у њима наћи ове или оне елементе, или подешавати их на основу тих претпоставки“.

Књига ове врсте биће корисна заинтересованима за музички живот код нас. Тим пре што, мада у наслову обећава само „српску“ музичку библиографију, уствари пружа сва дела која су имала било какву везу са српским музичким животом. Могло би се рећи да је југословенска јер показује неразлучив развој културе свих Јужних Словена.

О самој библиографији речено је доста од стране стручних људи. О њеном аутору да наведемо само једно мишљење, њеног приређивача, Ксеније Б. Лазиф. Она каже: „Владимир Борђевић одиграо је значајну улогу у нашем културном и музичком животу. Он је наш музиколог, биограф срп-

ске музике, мелограф, композитор класичних српских хорова за децу и омладину, диригент, музички педагог и теоретичар, пионир етномузикологије у Србији, органолог и оснивач Музеја народних музичких инструмената при Музичкој школи „Станковић” и један од покретача, уредника и сарадника Музичког гласника — речено сажето: наш врло истакнути, вредни, пожртвовани радник и неуморни стваралац на пољу музичке културе.” Могло би се додати само да је бележио и објављивао и црквене народне мелодије. Посебну пажњу заслужује биографија Владимира С. Борђевића, додата као уводни део овој књизи. Написала ју је и снабдела многим подацима о његовој личности и раду његова сестричина, академик Љубица С. Јанковић, која је са својом сестром, пок. Даницом скупила и објавила огромно благо народних игара у осам књига под насловом „Народне игре”. Задужила је тиме како наш народ тако и науку уопште. Имала је, дакле, осећање и разумевање за рад Владимира Борђевића, и описала га на маестралан начин.

Говори из те биографије једна личност, једна структура духа која је за развој науке и уметности, културе уопште имала велики значај. Јавља се ту један радник и карактер коме — што са забринутостићу истичемо — прети опасност да у наше доба нестане. У нашој жељи да помогнемо културни рад прелазимо често меру и би-

рократизујемо га. Скоро би се могло говорити о наградоманији нашега доба. Заборавља се да су увек здраву основу свега културног живота носили тихи и повучени, они који су изван јавности и помпе, који су радили из унутарње потребе. Тајанственост прати свако раћање; њено изношење на јавност доноси опасност судбинских поремећаја. Владимир Борђевић „радио је мирно и без рекламе” и „живео повучено и тихо.” Он је „живео у музици, за музику и за народ.”

Наше доба и његова атмосфера, наша „јавност” скоро да одвраћа од оне усредсређености на проблем којом дише биће ствараоца, расејава тамо где се тражи жртва себе, самозабрав и мир. Углавном се скреће пажња на награду и што брже признање. А Владимир Борђевић говори: „Истина је да сам ја у неколико махова био у Македонији, да сам у тим приликама забележио 428 мелодија и за штампу спремно. Ишао сам из сопствених побуда и из сопствених средстава”.

Неизбежно се намеће питање: зар постоји друштвени систем коме није потребан овакав радник? Да ли га подстичемо или скрећемо са његовог углавном усамљеничког пута својим наметањем уверења да се сваки труд плаћа и одмах, непосредно објављује.

Но, много мисли и питања намеће разгледање ове значајне књиге. Овде само да скренемо пажњу на њу.

др Радмило Вучић